

ZAPISNIK

sa 100. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 22. jula 2015. godine

Sjednica Odbora je počela u 9 sati.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik Zoran Jelić, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi Odbora: dr Halil Duković, Maida Bešlić, Janko Vučinić, dr Radosav Nišavić, dr Novica Stanić, Andrija Popović, Srđan Perić i dr Jasmin Sutović.

Sjednici Odbora nijesu prisustvovali poslanici, članovi Odbora: prim. dr Izet Bralić i dr Radovan Asanović.

Sjednici su, u skladu sa članom 75 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali Zorica Kovačević, ministarka rada i socijalnog staranja, Mirko Bulatović, rukovodioc Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju i Angelina Mededović, glavna inspektorica rada u Upravi za inspekcijske poslove.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence, Vitomir Medojević, izvršni direktor Tara Precision Works, Marinko Medojević, predsjednik Sindikata fabrike oružja „Tara“, Radoje Kljajević, šef pravne službe u fabrici oružja „Tara“, Zlatko Popović, inspektor rada za oblast zaštite na radu – koordinator inspektora za oblast zaštite na radu Crne Gore, Katarina Kljajević, zamjenica Osnovnog državnog tužioca u Bijelom Polju i Danijela Šuković, načelnica zaštite na radu u Direktoratu za rad u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Rad Odbora pratili su akreditovani novinari.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

Kontrolno saslušanje na temu:

„Aktuelna situacija povodom tragičnog događaja u fabrici oružja Tara u Mojkovcu“

Predsjednik Odbora Zoran Jelić u uvodnom obraćanju podsjetio je da su poslanici Janko Vučinić, Srđan Perić, dr Novica Stanić, dr Radosav Nišavić i Andrija Popović podnijeli zahtjev za organizovanje kontrolnog saslušanja, br. 00-63-12/15-43 od 10. jula 2015. godine povodom tragičnog događaja u fabrici oružja „Tara“ u Mojkovcu. Kazao je i da je Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje, na 99. sjednici, održanoj 16. jula 2015. godine, donio odluku o kontrolnom saslušanju. Dogovoreno je da uvodno izlaganje lica pozvanih na kontrolno saslušanje traje do 10 minuta, da se pitanja postavljaju u trajanju do tri minuta i da odgovori traju do pet minuta.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika podnosioca inicijative za održavanje kontrolnog saslušanja poslanika Janka Vučinića, Andrije Popovića i Srđana Perića, članovima Odbora obratila su se lica pozvana na kontrolno saslušanje, kao i lica koja su, u skladu sa članom 75 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali sjednici.

Poslanik Janko Vučinić, član Odbora, rekao je da je inicijator kontrolnog saslušanja iz razloga što su se za nepunih godinu i po dana dogodile tri nesreće u fabrici u kojima je povrijeđeno 14 radnika dok je jedno lice izgubilo život. Svjestan je činjenice da se u ovoj fabrici proizvodi oružje koja radi sa opasnim materijama ali ne opravdava činjenicu da se nesreća treći put ponavlja. Poslanik Vučinić smatra da je zakazalo poslovodstvo fabrike, odnosno vlasnik fabrike koji organizuje proizvodnju, ali i državne institucije koje nijesu reagovale na pravi način. Državno vrhovno tužilaštvo je trebalo da reaguje odmah poslije prve nesreće koja se dogodila, da zaustavi rad fabrike i da otkloni sve nedostatke, odnosno uzroke koji su doveli do te nesreće. Nova nesreća se dogodila nedugo zatim i ponovo je bilo povrijeđenih radnika, a kada se treći put nesreća dogodila rezultirala je smrtnim ishodom i većim brojem povrijeđenih radnika. Saopštio je da se fabrika Tara Precision Works bavi konstruktivnim elementima, dok se fabrika Tara Aerospace bavi proizvodnjom eksplozivnih materija. Prema informacijama koje, poslanik Vučinić ima, u Tari Aerospace radi oko 70 radnika i za godinu i po dana je povrijeđeno 14 radnika. Oni su zadobili teže povrede, a od 14 radnika njih šestoro nikad više neće moći da radi jer su postali teški invalidi rada a jedna radnica je izgubila život. Naglasio je da niko ne želi da zaustavi rad fabrike ali da se ne smije dozvoliti da u njoj ljudi postaju invalidi i da gube živote. Mišljenja je da se ne poštuju zakoni, prvenstveno Zakon o radu, jer je u saznanju da se zbog nedostatka radnika, veliki broj njih angažuje da radi prekovremeno, a smatra da postoji i veliki broj radnika sa ugovorom na određeno vrijeme. Kada je u pitanju Zakon o zdravlju i zaštiti na radu, smatra da se praktično ni jedan član Zakona ne poštuje. Poslanik Vučinić postavio je sljedeća pitanja: Da li postoji akt o procjeni rizika na radnim mjestima i da li je postupano u skladu sa tim aktom? Ukoliko postoji, a desile su se dvije eksplozije, smatra da je bilo potrebno promijeniti taj akt. Da li se poštuje Zakon o zaštiti i na radu u dijelu koji se odnosi na obavezu poslodavca i sindikata? Da li su zaposleni podvrgnuti redovnim ljekarskim pregledima? Da li su zaposleni osposobljeni za rad sa eksplozivnim materijalom i da li u sistematizaciji radnih mjesta postoje radna mjesta sa otežanim uslovima rada gdje je predviđeno skraćeno radno vrijeme?

Poslanik Andrija Popović, član Odbora, kazao je da je njegov motiv, kao jedan od potpisnika inicijative za kontrolno saslušanje, bio da saslušanje nikako ne može nanijeti štetu, već da može preventivno djelovati da se tragedije, koje se događaju u fabrici Tara u Mojkovcu, više ne dogode. Smatra da nadležni organi treba nesmetano da obave svoj posao. Poslanika Popovića zanima stav nadležnih organa, naročito stav Vrhovnog državnog tužilaštva. Postavio je sljedeća pitanja: Koji su uzroci prve i druge eksplozije koje su se dogodile prošle godine u februaru i oktobru? Poslanik Popović pretpostavlja da nadležni organi nemaju rezultate o trećoj tragediji, koja se dogodila 5. juna 2015. godine,

kada je poginula jedna radnica a šest radnika teško povrijeđeno. Upitao je i kako spriječiti da se nikad više ne ponove tragedije koje su se već tri puta dogodile u fabrici?

Poslanik Srđan Perić, član Odbora i jedan od predstavnika podnosioca inicijative za održavanje kontrolnog saslušanja saopštio je da cilj ovog saslušanja nije da na bilo koji način uruši poslovanje fabrike Tara, već je u interesu da ta firma što bolje radi, zbog zaposlenih i uopšte zbog ambijenta u Mojkovcu. Cilj je da se problematizuje tema koja se ponavlja treći put. Smatra da postoji sistemski problem. Poslanik Perić je naglasio da ukoliko se nesreća jednom dogodi može biti slučajnost, ukoliko se ponovi postoji problem, a kada se dogodi treći put imamo problem sa praksom. Postavio je sljedeća pitanja: Da li se ulažu neka sredstva kada je u pitanju razvoj te oblasti, imajući u vidu koliko je to rizičan posao? Koliki je profit firme koji je ostvaren na godišnjem nivou i koliko se ulaže u oblast zaštite na radu? Da li se redovno isplaćuju porezi i doprinosi zaposlenima? Da li je poslovodstvo stupilo u kontakt sa porodicom nastradale radnice i da li je proces, koji se odnosi na obeštećenje, odnosno brigu o toj porodici, fabrika preuzela?

Zorica Kovačević, ministarka rada i socijalnog staranja smatra da Ministarstvo kojim ona rukovodi nije nadležno za događaj koji se desio u fabrici oružja u Mojkovcu. Ministarka je, na početku saopštila da je Skupština Crne Gore u julu 2014. godine donijela Zakon o zaštiti i zdravlju na radu, koji podrazumijeva obezbjeđenje uslova za rad, koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom. Takođe, kazala je da su svi podzakonski akti, vezani za pomenuti zakon, zaključno sa julom 2015. godine, donešeni i objavljeni u Službenom listu Crne Gore. Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na zaposlene i na poslodavce. Članom 53 navedenog zakona definisano je da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, propisa donijetih na osnovu njega i tehničkim i drugim mjerama koje se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, vrši Inspekcija rada preko inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu, ako zakonom drugačije nije uređeno. Takođe, ministarka je saopštila da je članom 55 istog zakona propisano da u vršenju inspekcijaskog nadzora inspektor rada u oblasti zaštite i zdravlja na radu, pored obaveza utvrđenih zakonom, ima obavezu i ovlašćenje da izvrši uviđaj tehničkih, kolektivnih i smrtnih povreda na radu. Naglasila je da je jasno definisana nadležnost Ministarstva rada i socijalnog staranja i poslova iz oblasti zaštite i zdravlja na radu, ali ne i nadzor nad sprovođenjem istih. Nadzor vrši Uprava za inspekcijske poslove. Kazala je i da su Zakonom o eksplozivnim materijama propisani uslovi za proizvodnju, nabavku, skladištenje, upotrebu eksplozivnih materija radi zaštite života, zdravlja i bezbjednosti ljudi i životinja, biljaka, životne sredine i imovine, kao i pitanje od značaja za obavljanje ovih djelatnosti. Takođe, navedenim zakonom je definisano da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donešenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova. Istakla je da poslove inspekcijaskog nadzora, u okviru nadležnosti Ministarstva, vrši inspektor za eksplozivne materije, zapaljive materije, tečnosti i gasove, u skladu sa zakonom kojim je uređen inspekcijaski nadzor. Podsjetila je da bi bilo dobro da nadležni organi do kraja dovedu izviđaj i da obavijeste crnogorsku javnost. Takođe, saglasna je sa predlagračima inicijative da se preduzmu sve preventivne mjere kako se ovakve nesreće više nikad ne bi

dogodile. Na kraju, ministarka je saopštila da je otvorena za određene predloge koji mogu dovesti do izmjena zakona iz nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Mirko Bulatović, rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju saopštio je da je dana 5. jula 2015. godine oko 7 sati i 40 minuta, dežurna služba odjeljenja bezbjednosti u Mojkovcu obavijestila dežurnog tužioca u Bijelom Polju Katarinu Kljajević da je u fabrici Tara u Mojkovcu došlo do eksplozije u kojoj je više lica povrijeđeno i da su ista upućena u Opštu bolnicu u Bijelom Polju radi ukazivanja ljekarske pomoći i zbrinjavanja, od kojih je jedna osoba dolaskom u tu ustanovu preminula. Radi se o licu Slobodanki Ćorić. Ostala povrijeđena lica su Tomislav Vidaković, Veselin Smolović, Dragana Vidaković, Nada Vujičić, Vesna Zindović, Danijela Vasović i Olga Grdinić. Dežurni tužilac je izašao na uviđaj zajedno sa ekipom za uviđaj Odjeljenja bezbjednosti u Bijelom Polju, koju su sačinjavali: inspektor za požare, eksplozije i havarije Drašković, krim tehničar Željko Rmandić, angažovani inspektor zaštite na radu Biljana Redžić, inspektor Direktorata za vanredne situacije Ismet Kučević, službena lica iz Forenzičkog centra Nenad Milikić, stručno lice za oblast eksplozije i krim tehničar iz Forenzičkog centra. Dolaskom na lice mjesta zatekli su ovlašćena službena lica iz Odjeljenja bezbjednosti u Mojkovcu koja su obezbjeđivala lice mjesta, kao i inspektore Radojicu Vujičić i Radovana Tomović. Uviđaj je započeo oko 12 časova, kada su iz Danilovgrada stigla pomenuta službena lica, stručnjak za eksplozive i krim tehničar. Uviđaj je trajao do iza 16 časova. Eksplozija se dogodila oko 7 sati i 05 minuta u jutarnjim časovima nad pogonom montaže koji se sastoji od predsoblja i tri radionice, od kojih je u radionici broj 1 došlo do eksplozije. Do eksplozije je došlo po kazivanju poslovođe Milana Smolovića, kada je zaposlena radnica vršila dodavanje smješe iz jedne veće posude u manju koje su napravljene od elektro provodne gume, u kojima se nalazilo olovo trinitrorezorcinat. Odvajanje ove smješe izvršila je iz tih posuda upotrebom jedne veoma tanke mesingane kašičice. Na licu mjesta izuzeti su tragovi i uzorci smješe koja je odvojena kada je došlo do eksplozije. Izuzeta je i garderoba od stradale Slobodanke Ćorić i povrijeđenih sedam lica i ista će biti upućena odgovarajućim ustanovama na vještačenje. Smješa koja je izuzeta biće upućena na vještačenje specijalizovanoj laboratoriji jer u Crnoj Gori ne postoje laboratorije za vještačenje ove vrste inicijalnog eksploziva. Inspektoru zaštite na radu naloženo je da izvrši inspekcijski pregled iz domena nadležnosti te inspekcije. Mora se provjeriti da li su zaposleni imali adekvatnu zaštitnu opremu, odgovarajuće uslove za rad i da li su istaknuta upozorenja za rad sa opasnim materijama. Isto je naloženo i inspektoru Direktorata za vanredne situacije. Naloženo je da se tijelo Slobodanke Ćorić uputi u Klinički centar Podgorica na obdukciju. Vještaku za sudsku medicinu Dragani Ćukić izdata je naredba za obdukciju i vještačenje, odnosno davanje nalaza i mišljenja uzroka o smrti pokojne Slobodanke Ćorić. Ovlašćena službena lica Centra bezbjednosti Podgorica – stanica kriminalističke tehnike prisustvovali su vršenju uviđaja, kojom prilikom je fotografisan tok obdukcije i izuzeti brisevi. Na licu mjesta skicirani su i izuzeti tragovi koji će biti proslijeđeni na dalje vještačenje u Forenzički centar i druge specijalizovane ustanove. Lice mjesta je fotografisano. Iz pogona montaže, po naredbi sudije za istragu izuzet je video snimak sa uređaja za video nadzor. Rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju saopštio je da posjeduje taj

video snimak i da bi mogao da ga pokaže ukoliko su podaci sa ovog Odbora službena tajna. Izuzeti su uzorci manje i veće posude od elektrogume za smještaj inicijalne smješe a to su posude gdje je vršeno takozvano odvagivanje iz jedne u drugu smješu. Ta eksplozivna smješa se prebacuje iz jedne u drugu posudu da bi se punile čaure sa vrlo malom količinom eksploziva. Uprava policije Odjeljenja bezbjednosti u Mojkovcu, Uprava policije Centra bezbjednosti Bijelo Polje i postupajući dežurni tužilac, u ovom slučaju, obavili su informativne razgovore sa svim povrijeđenim licima u svojstvu oštećenih. Izuzeta je crna kutija sa oko 30 grama trinitrorezorcinata koja je obezbijedena sa voskom i pečatom krimotehničara Centra bezbjednosti Bijelo Polje. Pomenuta smješa je ostavljena na čuvanje Nataliji Rakočević, radniku Tare i skladištena je u magacinu broj 32/1 koji se nalazi u bedemu Tara Aerospace. Izuzeti su iz pogona montaže Pravilnik o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta, Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu od novembra 2014. godine, sertifikati sa pratećom dokumentacijom, proizvođačka deklaracija, fakture itd. Takođe, izuzeta su rješenja o registraciji fabrike, izvod iz Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici od 27. juna 2014. godine, nalog za montažu i ispitivanje proizvoda, tehnološki postupak montaže ili patrona PP3, tabelarni prikaz sistematizacije radnih mjesta Tare Aerospace od oktobra 2013. godine, opis poslova i radnih zadataka za radna mjesta, radnik montaže jedan, radnik montaže dva, vodeći radnik u montaži, poslovođa PMP, šef pogona montaže, evidencije o izdatoj opremi i sredstvima lične zaštite za osam zaposlenih, uvjerenje o osposobljenosti za osam zaposlenih, ljekarski izvještaj o izvršenom periodičnom pregledu za sve zaposlene koji su povrijeđeni, izjave povrijeđenih da su upoznati sa načinom rada i svim opasnostima na poslovima radnog mjesta na kojima su raspoređeni i konkretnim mjerama zaštite na radu, kao i da prihvataju poslove na takvom radnom mjestu. Zajedno sa izjavama su i uvjerenja o stručnoj osposobljenosti za rad na poslovima i radnim zadacima. Analogno ovom predmetu isto je tekao postupak i u predmetu broj 672/14 povodom eksplozije koja se dogodila 24. oktobra 2014. godine u fabrici Tara u Mojkovcu u kojoj je povrijeđeno šest lica. Izuzeti su tragovi sa lica mjesta uz naredbu Osnovnog državnog tužilaštva iz Bijelog Polja, dostavljeni Ekotoksikološkom centru Podgorica radi hemijskog vještačenja i isti su vraćeni usljed nemogućnosti vještačenja u ovoj ustanovi. Rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju saopštio je da su prikupili dosta kredibilnih dokaza koji služe za utvrđivanje relevantnih činjenica i davanju nekih pouzdanih podataka o eventualnom postojanju krivičnog djela iz čl. 327 i 329 Krivičnog zakonika Crne Gore u vezi sa članom 338 Krivičnog zakonika Crne Gore. Takođe, citirao je član 327 Krivičnog zakonika - „Izazivanje opšte opasnosti“. Saopštio je da pouzdan zaključak, koji bi im poslužio kao osnov za utvrđivanje osnovane sumnje da je određeno lice izvršilo krivično djelo, još ne mogu izvući dok eksplozivnu smješu ne preuzmu odgovarajuće službe iz ovlašćene laboratorije iz Srbije.

Katarina Kljajević, zamjenica Osnovnog državnog tužioca u Bijelom Polju saopštila je da, u vezi sa članom 44 Zakona o eksplozivnim materijama, zahtjev za izdavanje odobrenja za prevoz eksplozivnih materija podnosi pošiljalac, prevoznik, organizator prevoza opasne materije ili primalac eksplozivne materije. Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži podatke o proizvođaču, pošiljaocu, prevozniku i primaocu, klasifikacionu oznaku,

podatke o ukupnoj količini eksplozivne materije po jednoj jedinici prevoza, bruto masi ili neto masi i načinu pakovanja, podatke o prevoznom sredstvu, tipu prevoznog sredstva, registarsku oznaku i dr. Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana podnosilac dostavlja sljedeću dokumentaciju: uvozu, odnosno izvozu dozvolu, sertifikat krajnjeg korisnika, odobrenje za nabavku izdatu u skladu sa zakonom kojim se uređuju eksplozivne materije, sertifikat o ispravnosti prevoznog sredstva koje prevozi eksplozivne materije, odobrenje nadležnog organa susjedne države, ako se prevoz vrši van granica Crne Gore, ispravu i uputstvo iz člana 12 ovog zakona, sertifikat o osposobljenosti vozača i suvozača za prevoz eksplozivnih materija i dokaz o osiguranju eksplozivne materije za slučaj štete prouzročene trećim licima. Ministarstvo može po potrebi u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, imovine i životne sredine od podnosioca zahtjeva tražiti i dodatne informacije vezano za prevoz te opasne materije. Zamjenica Osnovnog državnog tužioca u Bijelom Polju naglasila je da su, kao i u ovom predmetu, postupali i u predmetu povodom nezgode koja se dogodila 24. oktobra 2014. godine. Bilo je potrebno da Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Srbije obezbijede transport ove materije, kako od teritorije Crne Gore, tako i preko teritorije Srbije. Saopštila je da su prilikom uzimanja izjava, svi zaposleni radnici izjavili da su propisno zadužili svu zaštitnu opremu od strane poslodavca. S obzirom da su se desile nezgode u više navrata, poslodavac je bio u obavezi da izmiri akt o procjeni rizika. Takođe, od strane Inspekcije rada poslodavci su sankcionisani zbog isteka HTZ opreme u dva slučaja, jer su dužni da duže pamučnu garderobu koja ne stvara elektricitet i koja se mora obnavljati svaka 24 mjeseca.

Angelina Međedović, glavna inspektorka rada u Upravi za inspeksijske poslove kazala je da, prema članu 55 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu kojim je propisano da u vršenju inspeksijskog nadzora inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu, pored obaveza i ovlašćenja utvrđenih zakonom, ima obavezu i ovlašćenje da izvrši uviđaj teških kolektivnih i smrtnih povreda na radu. Saopštila je da je 5. jula 2015. godine u 7 sati i 40 minuta od strane stručnog lica za vođenje poslova zaštite na radu Renate Blažević, u fabrici Tara (inspektorke rada za oblast zaštite i zdravlja na radu iz Bijelog Polja) obaviještena da je u pogonu montaža radionica 1 fabrike Tara Aerospace and Defense oko 07 sati i 15 minuta došlo do kolektivne povrede na radu osam radnika. Inspektorka je došla na lice mjesta i zajedno sa njima vršila uviđaj u dijelu nadležnosti inspekcije rada. Pogledali su faktičko stanje, ono što se dešavalo na terenu, kao i video snimak. Izuzeli su dokumentaciju koja je bila dostupna tog dana. Kontrolu su nastavili i sljedećeg dana uvidom u sve relevantne stvari i okolnosti koje su u nadležnosti ove inspekcije. Inspektorki za oblast zaštite na radu sljedeći dan pridružila se i inspektorka za oblast radnih odnosa i zapošljavanja. Zajedno su sačinili izvještaj nakon kontrole i uvida u relevantnu dokumentaciju. U fabrici je zaposleno ukupno 70 lica, 33 žene i 37 muškaraca, od kojih je 45 radnika zaposleno na određeno i 25 radnika na neodređeno vrijeme. Radili su u smjenama i toga dana kada je povrijeđeno osam radnika, dok je Slobodanka Ćorić kasnije preminula. Konstatovano je da su na neodređeno vrijeme bila četiri zaposlena dok su četiri radnika bila na određeno vrijeme. Svi su bili zaposleni od ranije a radnici na neodređeno vrijeme su imali ugovore od novembra 2013. godine. Poslove, koji su radnici obavljali na

dan povrede, radili su po radnom nalogu broj 149/15 od 4. jula 2015. godine za montažu i ispitivanje artikla PP3 koji je bio tekući u trenutku povrjeđivanja. Izvršen je uvid u sistematizaciju radnih mjesta i konstatovano je da su svi povrijeđeni radnici imali odgovarajući stepen stručne spreme i potrebno radno iskustvo za ove poslove. Stavljene su na uvid Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu koji je potpisan od strane izvršnog direktora novembra 2014. godine. U sastavu Pravilnika je i normativ opreme i sredstava za ličnu zaštitu po kojem su povrijeđeni uredno zadužili zaštitnu opremu. Stavljena je na uvid i evidencija o izdatoj opremi i sredstvima lične zaštite za sve povrijeđene. Kako je po normativu propisano da je 24 mjeseca rok poslije kojega treba promijeniti pamučno radno odijelo, u dva slučaja, za pokojnu Slobodanku Ćorić i Veselina Smolović taj rok je bio istekao 29. aprila 2015. godine pa je inspektorica za te nepravilnosti izdala prekršajni nalog u novčanom iznosu od 500 eura pravnom licu i 30 eura odgovornom licu u skladu sa kaznama predviđenim Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu. Za ostale je zadužena oprema bila u roku trajanja. Takođe, stavljen je na uvid interni priručnik o sticanju osnovnog znanja i obuke iz oblasti zaštite na radu i bezbjednosti sa pravima i odgovornostima zaposlenih. Dat je na uvid akt o procjeni rizika sa zaključkom da su radna mjesta povrijeđenih mjesta sa povećanim rizikom i navedeno je šta treba preduzeti da se otklone rizici. U vezi sa ovim aktom nije ništa izmijenjeno pa je inspektorica za oblast zaštite i zdravlja na radu izrekla novčanu kaznu u iznosu od 530 eura kumulativno za pravno i odgovorno lice. Stavljene su na uvid program osposobljavanja za bezbjedan rad zaposlenih juna 2013. godine i priručnik za osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad sa obavezama poslodavca i zaposlenih. Stavljena su na uvid uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad za sve zaposlene koji su povrijeđeni. Svi povrijeđeni su osposobljeni za bezbjedan rad. Zaposleni su kolektivno osigurani od posljedica nesrećnog slučaja i povrede na radu kod AD Lovćen osiguranje na neodređeno vrijeme. Poslodavac je u cilju pružanja prve pomoći obezbijedio kutije sa sanitetskim materijalom za prvu pomoć i obilježeni su putevi za evakuaciju zaposlenih. Poslodavac je, shodno članu 38 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, odredio stručno lice za obavljanje stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu. Stavljene su na uvid popunjene evidencije o zaštiti na radu kao i evidencije o povredama na radu. Takođe, stavljeni su na uvid ljeekarski izvještaji o izvršenim periodičnim pregledima za sve zaposlene. Svi zaposleni su bili zdravstveno sposobni za posao koji su obavljali. Stavljene su na uvid i izjave povrijeđenih da su upoznati sa načinom rada, svim opasnostima radnog mjesta na kojem su raspoređeni, konkretnim mjerama zaštite na radu i o prihvatanju poslova na takvom radnom mjestu. U personalnim dosijeima postoji uvjerenje o stručnoj osposobljenosti za rad na poslovima montaže proizvoda koji sadrže podsklopove sa eksplozivnim materijama i primjeni mjera zaštite na radu sa eksplozivnim materijama. Stavljene su na uvid stručni nalazi o pregledu ispitivanja u elektro i gromobranskim instalacijama, međutim, kako su oni bili nešto stariji od 24 mjeseca, odnosno rok im je istakao 24. juna 2015. godine, izrečena je kazna od strane inspektorice zaštite na radu u novčanom iznosu od 530 eura. Kumulativno je izrečeno 2.120 eura zbog propusta poslodavca u primjeni mjera zaštite na radu. Glavna inspektorica rada u Upravi za inspeksijske poslove saopštila je da je, u dijelu zapošljavanja i radnih odnosa, o radno pravnom statusu povrijeđenih i poginule Slobodanke Ćorić konstatovano da postoji „neka“

odluka o prekovremenom radu iz maja mjeseca 2015. godine. Zakon o radu propisuje da se za svako uvođenje prekovremenog rada mora donijeti odluka o prekovremenom radu. Ukoliko se ona, zbog brzine vremena i obavljanja prekovremenog rada ne može odmah donijeti donosi se u roku od pet dana nakon uvođenja prekovremenog rada ali da se u roku od tri dana od dana donošenja odluke o uvođenju, u skladu sa članom 52 Zakona o radu mora obavijestiti inspekcija rada o uvođenju prekovremenog rada. Inspekcija nije bila obaviještena o uvođenju prekovremenog rada ni jedan put iako se tu radilo o prekovremenom radu koji je trajao duže od 10 časova nedeljno. Inspektorka rada, u vezi sa tim, izrekla je novčanu kaznu od 2.200 eura, 2.000 pravnom i 200 eura odgovornom licu. Nalaz je predat Vrhovnom državnom tužilaštvu.

Zlatko Popović, inspektor rada za oblast zaštite na radu – koordinator inspektora za oblast zaštite na radu Crne Gore je u svom uvodnom obraćanju kazao da najbitniju stvar u oblasti zaštite i zdravlja na radu predstavlja *lex specialis*, odnosno Zakon o eksplozivnim materijama kojim se propisuju uslovi za proizvodnju, promet, nabavku, skladištenje i upotrebu eksplozivnih materija radi zaštite života, zdravlja, bezbjednosti ljudi, životinja i biljaka, životne sredine i imovine, kao i pitanje od značaja za obavljanje ove djelatnosti. Inspektor Popović je citirao član 6 navedenog zakona. Takođe, kazao je da nadzor, u skladu sa članom 78 ovog zakona, vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova preko inspektora za eksplozivne materije, zapaljive materije, tečnosti i gasove, u skladu sa zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor. Akt o procjeni rizika nije izmijenjen a propis kaže da navedeni akt mora da se promijeni i dopuni kad god se desi smrtna, teška ili kolektivna povreda na radu. Sljedeću nepravilnost predstavljaju električne i gromobranske instalacije koje se, prema propisima ispituju jednom u 36 mjeseci. Međutim, kada se radi o eksplozivnoj sredini a to je takozvana EX ili ES izvedba rok je kraći i električne i gromobranske instalacije se tada ispituju jednom u 24 mjeseca. Taj rok je u ovom slučaju bio istekao za „neka tri mjeseca“ i uopšte nije vršen pregled ispitivanja uslova radne sredine, a to su fizičke, hemijske, biološke štetnosti, mikro klime i osvjetljenje. Taj pregled se ispituje jednom u pet godina dok se mikro klima ispituje jednom u šest godina. Ove nepravilnosti su bile sankcionisane. Kada su u pitanju normativi sredstava i opreme lične zaštite i zdravlja na radu propisana je oprema za muškarce i žene. Uglavnom je to radno odijelo, majica, dugi i kratki rukav, potkošulja, trikmajica koje u svom sastavu moraju imati 100% pamuk. Tim normativom je predviđeno da je rok nabavke i izdavanja na upotrebu 24 mjeseca i on nije ispoštovan. U dva slučaja, između ostalog i kod preminule zaposlene, taj rok je bio nešto duži i istekao je bio rok od tri mjeseca. Na kraju, inspektor Popović rekao je da će u slučaju da budu pozvani u svojstvu svjedoka ili službenog lica dati mišljenje iz razloga jer smatra da je bilo nepravilnosti koje su mogle da utiču na konkretnu povredu ali i da sve zavisi od toga kakav će biti rezultat vještačenja materije.

Vitomir Medojević, izvršni direktor Tara Precision Works je u obraćanju saopštio da je ovo kontrolno saslušanje shvatio kao jednu preventivnu mjeru. Iz izlaganja tužilaštva i inspektora vidi se da je fabrika nastojala da ispunjava sve zakonske osnove u svom radu. Saopštio je da fabrika ima tehničku dokumentaciju kojom se propisuje kvalitet materijala.

Za sve nabavljane materijale koje ugrađuju imaju tehničke propise za proizvode koje rade ali imaju i interne standarde za proizvode koje malo fabrika ima na ovim prostorima. U tim internim standardima se propisuje ispitivanje koje je vrlo drastično i koje obezbjeđuje sigurnost tih proizvoda, kao što je npr. transportna sigurnost. Kazao je da su opremljeni u toj oblasti, kao što je npr. sigurnost u uslovima rada na ekstremnim temperaturama. Izradili su i niz dokumenata koji propisuju uslove rada. Angažovali su i specijaliste u ovoj oblasti. Faktor procjene rizika su uradili među prvima u Crnoj Gori, 2008. godine. Trudili su se da imaju zaveden sistem upravljanja kvaliteta. Ljekarski pregledi su bili redovno odrađivani. Od prvog dana su osposobljavali radnike. Smatra važnim pitanje uzroka prve i druge eksplozije. U vezi sa navedenim eksplozijama dao je lično mišljenje.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence kazao je da su odmah stupili u kontakt sa porodicom Čorić i da su bili kod njih u više navrata. Izrazili su spremnost da pomognu i uradili „neke konkretne korake“ u tom pravcu. Smatra da je pitanje poreza i doprinosa manje bitno. U Tari Aerospace and Defence svi porezi i doprinosi su izmireni dok u drugom, većem dijelu fabrike Tara Precision Works nijesu. Imaju određene sporazume da višak poreza i doprinosa u Tari Aerospace and Defence bude upućen, odnosno preusmjeren za izmirivanje u Tari Precision Works. Imaju reprogram, koji je istekao, ali su podnijeli zahtjev za novi reprogram koji se tiče poreza i doprinosa. Govoreći o zaštiti na radu, upoznao je prisutne da imaju posebnu službu za zaštitu i bezbjednost na radu koja se bavi isključivo tim pitanjem. Iz nalaza inspektora se vidi da je bilo propusta, a da li su ti propusti mogli da utiču na ovu tragičnu nesreću, u kojoj mjeri i na koji način, nada se da će tužilaštvo ispitati. Fabrika je zatvorena, dio montaže do daljnjeg, izuzev dijela koji se odnosi na osposobljavanje za ponovo nesmetani rad, i o tome postoji odluka. Kazao je da je opšti zaključak najjemenitnijih lica da „nije pitanje da li će se desiti, nego kada će se desiti i s kojim posljedicama“. Istakao je da je prekovremeni rad u fabrici dobrovoljan i da nikoga od radnika „ne sile“ da radi prekovremeno. Radnici se sami prijavljuju kad postoji potreba za prekovremenim radom. Iznio je podatak da je nastradala Slobodanka Čorić imala osam sati prekovremenog rada za cijeli mjesec jun. Ljekarski pregledi su redovni i svi zaposleni u montaži su morali uraditi vanredni ljekarski pregled. Postoje zaposleni koji nijesu prošli taj pregled. Akt o procjeni rizika postoji i njihova fabrika ga ima među prvima u Crnoj Gori. Radi se usklađenost i angažovana je firma iz Bara MMK. Kazao je da postoji „mali propust“ s njihove strane zašto nije odrađen na vrijeme. Nije odrađen zato što su 13. juna na Skupštini Tara Precision Works i Tari Aerospace and Defence donijeli odluku da se spoje i da budu jedna firma.

Marinko Medojević, predsjednik Sindikata fabrike oružja „Tara“ predsjednik je sindikata u obje fabrike. Tražio je od zaposlenih da neko dođe ali je saopštio da „se toga niko nije prihvatio“. Stav sindikata je jasan, fabrika treba i dalje da radi. Saopštio je da treba sve da se ispita, da se utvrde razlozi zbog čega je došlo do eksplozije, da nadležni sud utvrdi da li je bilo propusta u organizaciji, da li je poštovan Zakon o radu, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu i Zakon o eksplozivnim sredstvima. Naglasio je da je tragedija da od 70 zaposlenih u Tara Aerospace njih 14 bude povrijeđeno a da jedna osoba izgubi život. Ona

koja je nastradala je jedna od iskusnijih radnika sa 31 godinom radnog staža. Osobe koje su imale najviše radnog iskustva su radili na tim poslovima. Smatra da se mora uvesti dodatna obuka i da se moraju obezbijediti adekvatni stručnjaci iz oblasti pirotehnike jer ih u Crnoj Gori nema. Predsjednik sindikata je, kao bitnu stvar, naveo kolektivni ugovor koji nije potpisan. Kolektivni ugovor je bio kada je bio tender za potpisivanje i bio je sastavni dio tenderske dokumentacije. Istekao je 15. marta 2014. godine i od tada su više zahtjeva uputili kako bi došlo do ponovnog ili produženja ili potpisivanja kolektivnog ugovora. Kazao je da on, kao predsjednik sindikata, trpi razne terore od strane izvršnih direktora i vlasnika fabrike. Smatra da je u interesu svih zaposlenih radio i da sada u fabrici radi, na način da nijednim svojim postupkom nije ugrozio bilo koga i da je pokušavao da zaštiti sve zaposlene koji rade u fabrici kako bi ostvarili svoja prava koja im po zakonu i opštem kolektivnom ugovoru, pripadaju. Kao predsjednik sindikata kazao je da su zarade zaposlenih mizerne i iznose 250 eura. Predsjednik sindikata je zahtijevao da se radnicima ugovor na određeno vrijeme transformiše u ugovor na neodređeno. Rukovodioca Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju je pitao koliko je bilo eksploziva na tom mjestu i da li je postojao tehnološki postupak za rad sa tim smješama.

Radoje Kljajević, šef pravne službe u fabrici oružja „Tara“ saopštio je da će se, s obzirom da su direktori imali svoju ulogu u prezentiranju opštih stvari, uključiti u raspravu ako bude trebalo.

Poslanik Srđan Perić naglasio je da na ključno pitanje koje je postavio nije dobio odgovor, a ono glasi: koliki je profit i koliko od tog profita se ulaže u zaštitu na radu? Poslanik Perić je rekao da na određeno vrijeme radi 45 od 70 radnika. Firma postoji 31 godinu i prema informacijama koje ima, ima stabilno poslovanje. Upitao je i zašto kolektivni ugovor nije potpisan. Smatra dobrim što je došlo do komunikacije sa porodicom nastradale radnice. Naglasio je da postoji sistemski problem i smatra da se došlo do onoga što se zove relativizacija cijelog ovog procesa koje je rezultiralo ovakvim ponavljanjem.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence obavijestio je Odbor da je firma u prvih pet godina poslovala sa gubitkom. U prošloj i pretpušloj godini ostvarili su pozitivan rezultat koji se kreće oko 70.000 eura. Ta sredstva su prebacili za pokrivanje gubitaka iz prošle godine. Govoreći o odnosu prema zaposlenima zamolio je Odbor da dozvoli predsjedniku Sindikata da kaže kada je od njegove strane, kao izvršnog direktora u Tari Aerospace primio bilo koji pritisak, bilo koju ucjenu, bilo koji nalog ili bilo šta što predstavlja pritisak na njega. Kazao je da je tačno da je kolektivni ugovor istekao ali i postavio pitanje da li se gotovo sve odredbe isteklog kolektivnog ugovora i dalje poštuju kao što su npr. jubilarne nagrade, godišnji odmori koji su veći nego što zakon propisuje i sve ostale odredbe kolektivnog ugovora koji je istekao. Istakao je da su zarade u iznosu od 250 eura mizerne. Govoreći o ugovoru na određeno i neodređeno vrijeme, saopštio je da je stav vlasnika fabrike, da se nakon spajanja izvršene sistematizacije radnih mjesta svi radnici prevedu na ugovor na neodređeno vrijeme. Istakao je da je prosječna plata u njihovoj fabrici veća od prosječne plate u Crnoj Gori, što se može i provjeriti.

Predsjednik Odbora Zoran Jelić sugerisao je da se međusobni odnosi između Sindikata i poslovodstava rješavaju van Skupštine i da za to postoje zakonom predviđena pravila.

Poslanik Janko Vučinić naglasio je da se kontrolno saslušanje održava kako bi se vidjele okolnosti zbog čega je došlo do povrjeđivanja i do tragedije. Smatra da kontrolno saslušanje nije organizovano kako bi predstavnici državnih institucija iščitali referate, na osnovu kojih poslanici, članovi ovog Odbora, neće imati uvid u pravo stanje. Živa riječ predstavnika Sindikata i poslovodstva može pomoći kako bi vidjeli šta se dešavalo u fabrici. Švajcarska kompanija je privatizovala fabriku na račun izmjene Zakona o stranim investicijama. Predstavnik poslovodstva je upitao da li postoji privatizacioni ugovor i koje su njihove obaveze prema tom privatizacionom ugovoru bile. Upitao je i koliko su uložili u fabriku i koja su sve sredstva utrošena na poboljšanje zaštite na radu zaposlenih. Poslanik Vučinić je saopštio da kombinacija ugovora na određeno vrijeme i prekovremenog rada predstavlja kombinaciju na osnovu koje eksploatišu i izrabljuju radnu snagu. Radnici koji su zaposleni na određeno vrijeme i koji primaju minimalnu zaradu u iznosu od 193 eura su stalno ucijenjeni otkazom. Inspektorki rada je postavio pitanje do kada će tako blage kazne biti za one koji ne poštuju zakon i koji zloupotrebljavaju ugovore na određeno vrijeme i uvođenje prekovremenog rada. Smatra da su predstavnici Vrhovnog državnog tužilaštva, u svom izlaganju, iznijeli način i proceduru kako treba reagovati, ali i da je to bilo presporo jer su trebali da reaguju odmah poslije prvog puta.

Marinko Medojević, predsjednik Sindikata fabrike oružja „Tara“ kazao je da su u posljednje nekoliko godina uložili određena sredstva za bezbjednost radnika, prije svega ulaganje u nabavku sušare koja je isključivo na toplu vodu. Nabavili su dva poluautomata za punjenje određenih usporivača, odnosno punjenje sa pirotehničkim smjesama i jedan poluautomat u izvedbi koja obezbjeđuje sigurnost rada koja ima zaštitne štitove. Govoreći o sredstvima za rad istakao je mješalicu koju su sami osposobili, izveli van objekta pogon, dok je unutra ostao samo radni mehanizam. Kao značajno ulaganje je naveo zaposlenje izvršioca koji ima visoku stručnu spremu i koji se aktivno bavi ovim poslom.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence ponovio je namjeru poslovodstva da nakon završetka spajanja dvije kompanije koje očekuju u toku avgusta ili početkom septembra 2015. godine, svi radnici budu zaposleni na neodređeno vrijeme. S druge strane, to ih i zakon obavezuje. Naglasio je da nijedan radnik koji je bio na određeno vrijeme, od 15. maja 2014. godine, od kada je on postao izvršni direktor, nije dobio otkaz ili mu nije produžen ugovor. Kroz neka ulaganja kao i ona koja se odnose na cijeli set novih mašina nakon privatizacije uveliko prevazilaze obaveze koje su bile predviđene privatizacionim ugovorom, tako da je uloženo i više nego što je bilo predviđeno. Po uvjerenju izvršnog direktora Vujovića nije bilo zlostavljanja niti izrabljivanja radnika u fabrici.

Poslanik Janko Vučinić postavio je pitanje koliko je radnika bilo zaposleno na neodređeno vrijeme i da li je dio radnika prabacivan iz jedne fabrike u drugu, na način da im ne bi istekao zakonski rok od dvije godine kako ne bi dobili ugovor na neodređeno vrijeme. Upitao je da li je bilo takvih slučajeva s obzirom da on ima informacije da jeste.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence odgovorio je da je, koliko je njemu poznato, u to vrijeme postojala potreba da se poveća broj radnika u Tari Aerospace, u pogonu montaže, zbog povećanog obima posla. Pristupilo se tome da je višak radnika u Tari Precision Works išao kao ispomoć u montažu Tare Aerospace.

Poslanik Novica Stanić, član Odbora, smatra da je veliko vrijeme potrošeno slušajući šta je urađeno, od tužilaštva do inspekcije i da bi mnogo bolje bilo da su se upoznali šta je urađeno po pitanju prethodne dvije eksplozije. Koji su bili uzroci? Ko su bili krivci i da li su sankcionisani? Poslanik Stanić je upitao koliko radnika, koji su ispunjavali zakonski uslov, je prevedeno u stalni radni odnos a koliko njih su prebacili u drugi dio firme.

Predsjednik Odbora Zoran Jelić saglasan je sa dosadašnjim stavovima da se trebaju dobiti informacije o prethodnim slučajevima, odnosno način na koji su postupili državni organi i koja su to upozorenja ili ispravke određenih nepravilnosti i kako su one uticale na budući rad. Smatra da su povodom ovog nemilog događaja nadležni državni organi kvalitetno i na vrijeme reagovali, u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, kako Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Vrhovni državni tužilac i Osnovno državno tužilaštvo u Bijelom Polju tako i nadležne inspeksijske službe. Smatra da se striktno trebamo pridržavati zakonskih propisa kako bi se tehnološki proces proizvoda obavljao na zakonu zasnovan način kao i da interne kontrole rade svoj dio posla u skladu sa pravilnicima i zakonskim aktima. Tužilaštvo će odraditi svoj dio posla. Kada se sve to završi, očekuje da ćemo dobiti informacije. Poslodavcu i radnicima je poručio da se mora poštovati tehnologija rada, kako od strane poslodavca, tako i od strane radnika. Uputio je apel da se poštuju sve mjere zaštite na radu u skladu sa standardima koje propisuje Evropska unija kroz direktive koje se odnose na ovu vrstu djelatnosti. Saglasan je sa stavovima da se poboljša status radnika i da u jednom socijalnom dijalogu i poslodavac i radnici dođu do kompromisnog rješenja koji bi bio u interesu za obje strane. Kao poslanici, u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, će uvijek pomoći. Očekuje da će se u toku razumnog roka pripremiti kvalitetni zaključci koji će se saopštiti nadležnim državnim organima, poslovodstvu i radnicima fabrike Tara.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence, na pitanje poslanika Stanića koliko je zaposlenih radnika prevedeno sa ugovora na određeno u ugovor na neodređeno vrijeme, kazao da je određeni broj radnika dobio rješenja ali da, u ovom trenutku, nemaju tačan broj pa ga mogu naknadno dostaviti.

Poslanik Radosav Nišavić, član Odbora, smatra da bi kontrolno saslušanje trebalo da doprinese da se stanje u fabrici Tara poboljša, makar u dijelu bezbjednosti poslovanja. Postavio je pitanje državnom tužiocu i glavnoj inspektorki rada zbog čega su, u ispitivanju

uzroka nesreće, tražili samo dokaze o zdravstvenoj i stručnoj osposobljenosti samo povrijeđenih radnika a ne svih. Ljekarski pregledi za rad na ovim poslovima su posebni, odnosno ljekarski pregledi za rad na pojedinim poslovima rada se drugačije rade od ljekarskih pregleda koji se rade za zasnivanje radnog odnosa. Interesovalo ga je da li u fabrici, posebno u opasnim zonama, u mjestima poslovanja gdje je koncentracija tih otrovnih materija u vazduhu varijabilna, mjere visinu koncentracije tih jako zapaljivih materija. Upitao je poslodavce kako kontrolišu mikroklimu u tim rizičnim prostorijama, kako kontrolišu vlažnost vazduha i da li se redovno, svakog dana kontroliše ili se kontroliše samo kada se radi kontrola mikroklimе. Saopštio je da ga je zbunila izjava direktora Vujovića da nije pitanje da li će se više dogoditi takva nesreća nego da je pitanje dana kada će se ponovo dogoditi.

Katarina Kljajević, zamjenica Osnovnog državnog tužioca u Bijelom Polju odgovorila je na postavljena pitanja. Kazala je da se smješa pakuje, po kazivanju poslovođe, i samim uvidom na licu mjesta, s obzirom da je imala etiketu na sebi u količini od 600 do 900 grama, s tim što jedna trećina te posude u kojoj se nalazi mora biti oslobođena te smješe. Prethodnog dana svih ovih 25 radnika su bili angažovani u tom prekovremenom radu i radili su iste artikle, EKV kapsle i PP patrone. Od strane šefa pogona montaže, poslovođe i vodećeg radnika obaviješteni su da je poslovođa u tom objektu Tomislav Vidaković to jutro pošao u pomoćni objekat koji se nalazi u predsoblju ispred radionice broj 1 i da je izuzeo posudu, za koju je rekla da je negdje oko 600 do 900 grama. Isti se nije mogao izjasniti da li je ona istog dana korišćena ali je evidentno da je u njoj bilo ove smješe, odnosno ovog eksploziva jer se na video zapisu vidi da zaposlena radnica, sada pokojna Slobodanka Ćorić, vrši odvajanje ove smješe iz veće posude u manju, a iz ovih manjih posuda tokom tog tehnološkog postupka vrši se presipanje. Upravo iz ovih razloga količinu nijesu precizno utvrdili ali znaju da je bilo dovoljno smješe. Govoreći o predmetu iz februara 2014. godine, takođe su izašli na uviđaj. Izuzeta je sva dokumentacija koja je izuzeta i u ovom postupku. Došlo je do povrjeđivanja samo jednog radnika, odnosno radnice, koja je bila stručno osposobljena i koja duži vremenski period radi. Istakla je da je i sama radnica u tom tehnološkom postupku priznala da je imala svu zaštitnu opremu ispred sebe, čak i zaštitu u vidu pleksi gasa koja je u tom slučaju i umanjila posljedice. Ista je prilikom tehnološkog postupka sijanja pripalne mase odvojila posude koje je prethodno već bila isijala tako da je došlo do elektriciteta i prenosa iz manjih posuda u veće, što je dovelo do eksplozije. Sam propust je na strani radnice koja je rukovodila tom smješom, tako da su taj predmet, rekla je, završili. Predmet koji se dogodio 24. oktobra 2014. godine je u toku. Izuzeta je smješa i ta smješa treba da bude upućena na dalje vještačenje. Problem je dozvola jer se smješa mora vještačiti na teritoriji druge države. U konkretnom slučaju, predstoji pribavljanje sertifikata, kako je to propisano članom 44 Zakona o eksplozivnim materijama. Dakle, pribavili su dozvolu od Ministarstva ekonomije da se uputi ta smješa, ali su potrebni sertifikati oko prevoza, kako prevoznog sredstva tako i lica obučenog za to jer se radi o zapaljivoj materiji koju nije lako transportovati u odgovarajuće laboratorije. Potrebno je da Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore ostvari komunikaciju sa

Ministarstvom unutrašnjih poslova Srbije kako bi se, uz adekvatnu pratnju, sa teritorije Crne Gore ova smješa dopremila.

Mirko Bulatović, rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva u Bijelom Polju saopštio je da su naložili inspekciji da prikupi podatke iz njihove nadležnosti, po njihovim ovlaštenjima i pregledima koji se obavljaju periodično i da se utvrdi zdravstveno stanje radnika koji rade tamo. Nijesu se ograničili samo na povrijeđene radnike već na sve radnike koji rade u fabrici iako je to za tužilaštvo irelevantno jer je to posao inspekcije. Cijeni brigu poslanika Vučinića za funkcionisanje procesa proizvodnje u fabrici, u skladu sa najboljim standardima, da se poboljšaju organizacije, uslovi rada, tehnička i stručna opremljenost i, što smatra najvažnijim, da se sačuvaju ljudski životi i zdravlje. Podrazumijeva da je to cilj svih, ali ispitivanje ovog slučaja zahtijeva vrijeme, preduzimanje velikog broja radnih mjera u cilju prikupljanja obavještenja, podataka i dokaza, koji bi ukazivali na postojanje krivičnog djela i krivične odgovornosti određenog lica. Naglasio je da su postupali pravovremeno i da postupaju ažurno, uz nastojanje da na najbrži i najbolji mogući način prikupe kredibilne dokaze za vođenje krivičnog postupka. Forsiranje da se što brže završi ovaj slučaj može voditi samo do situacije da na zakonito nevaljan, odnosno nezakonit način pribave određene dokaze koji su neophodni da se prezentuju sudu što bi dovelo do poražavajućih rezultata na sudu. Istakao je da se ne smije forsirati nešto što nije održivo.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence pojasnio je, da ne bi bio pogrešno shvaćen, u vezi eksplozija koje se dešavaju da se konstatacija kada kaže da nije pitanje da li će se, nego kada će se desiti, ne odnosi na fabriku Tara, već da je to stav nauke koja se bavi eksplozivnim materijama u cijelom svijetu.

Poslanik Halil Duković, član Odbora, smatra najvažnijim pitanje poštovanja zakonske regulative zaštite na radu. Postavio je pitanje da li su ispoštovane sve stavke, koje su navedene u Zakonu o zaštiti i zdravlju na radu, počevši od karakteristika objekta, izgradnje, tehničkih karakteristika objekta do određivanja rizika za svako radno mjesto i upoznavanja zaposlenih sa rizikom za to radno mjesto, da li su osposobljeni upoznati sa tim rizikom i edukovani da se bave tim poslom i da li su prošli zdravstvene preglede. Poslanik Duković je istakao da postoje radna mjesta sa većim i manjim rizikom i da je danas nemoguće govoriti o apsolutnom isključivanju rizika na bilo kom radnom mjestu. Pitao je i predsjednika Sindikata šta po njemu, odnosno po mišljenju zaposlenih u fabrici Tara, treba još dodatno preduzeti na zaštiti radnika a da, do sada, nije preduzeto pa da je i van zakonske regulative kojom se danas obezbjeđuje zaštita na radu.

Marinko Medojević, predsjednik Sindikata fabrike oružja „Tara“, odgovarajući na pitanja, kazao je da zaposleni koji rade sa tim smješama moraju da prođu ekstremnu obuku. Vrlo je važno da obučene osobe imaju veliko iskustvo i da ga prenose ostalim radnicima. Kao drugu stvar je naveo da bi za sve te poslove trebalo da postoji pisani trag, za svako radno mjesto. Kazao je da svaki radnik može da doprinese bezbjednosti, da bude edukovan i da kolegu koji radi nešto što nije u skladu sa zakonom upozori i obavezno

obavijesti nadležnog. Kao treću stvar naveo je angažovanje ljudi iz ove oblasti. Istakao je da je za to da radnici rade ali i da imaju maksimalnu bezbjednost. Rizik se treba smanjiti na najmanju moguću opasnost po zaposlene i da, ukoliko dođe do eksplozije, krajnji ishod ne bude smrt. Najbitnije je da, ukoliko dođe do eksplozije, radnici budu zaštićeni, da budu manje posljedice i da manje ljudi bude prisutno.

Predsjednik Odbora Zoran Jelić je saglasan da radnici treba da prođu stručnu obuku, odnosno edukaciju, imajući u vidu da tehnologija eksploziva i naučna dostignuća, u toj oblasti, svakim danom napreduju.

Marinko Medojević, predsjednik Sindikata fabrike oružja „Tara“ kazao je da u svim njihovim prostorijama, u kojima se vrše poslovi opasni po radnike, postoje vlagomjeri i termometri. Svi postupci tamo upućuju na granične vrijednosti vlage i temperature koja treba da se održava.

Poslanik Halil Duković, kao jedan od glavnih problema je naveo edukaciju zaposlenih. Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu je predviđeno da svaki zaposleni mora biti upoznat sa rizikom svog radnog mjesta koji obavlja i da mora biti edukovan za to mjesto. Smatra potrebnim dodatnu edukaciju jer tehnologija proizvodnje stalno napreduje i mijenja se. Upitao je predstavnika poslodavca da li je uobičajno da se vrši dodatna obuka zaposlenih i kada je ona poslednji put rađena.

Igor Vujović, izvršni direktor Tara Aerospace and Defence rekao je da je edukacija poslednji put rađena prošle godine, neposredno prije druge eksplozije kada je angažovan jedan od najvećih stručnjaka iz te oblasti koji je završio vojno tehnički Institut i da je izvršio obuku za osam njihovih radnika. Prije eksplozije angažovan je stručnjak iz „Slobode“ iz Čačka a nakon toga vodeći stručnjak iz ove oblasti iz „Krušika“ iz Valjeva. Na kraju, saopštio je da su veliku pažnju posvetili edukaciji, da postoji program stručnog osposobljavanja i da će uspjeti da značajno podignu nivo bezbjednosti u fabrici Tara.

Predsjednik Odbora Zoran Jelić je, nakon rasprave, zaključio sjednicu koja je organizovana putem kontrolnog saslušanja u vezi aktuelne situacije povodom tragičnog događaja u fabrici oružja „Tara“ u Mojkovcu“. Zahvalio se gostima koji su prisustvovali kontrolnom saslušanju i od kojih su dobijene kvalitetne informacije, kao i poslanicima koji su učestvovali u raspravi.

Sjednica je završena u 12 sati.

Sekretarka Odbora
Snežana Kaluđerović

Predsjednik Odbora
Zoran Jelić

